

İzmir ve Hinterlandındaki Yatırımlar Ahmet KARAYİĞİT – Hitay BARAN

İzmir'deki Yerli ve Yabancı Yatırımlar

2003 yılında Avrupa'nın en büyük teknoloji kompleksi Vestel City projesini hayata geçirerek Ege'nin adını dünyaya duyuran Vestel yatırımlarına 2004 yılı içinde de devam etti.

"İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi"nde açılan tesis, Vestel'in dünyadaki 7'inci Ar-Ge üssü konumunda. Bu tesis sayesinde

Türkiye, tüm dünyaya "dijital yazılım ihraç eden bir ülke" haline gelecek.

Ege Serbest Bölgesi Kurucu ve İşleticisi A.Ş. (ESBAŞ), yüksek teknoloji firmalarının bölgeye gelmesini kolaylaştırmak için projelere kaynak sağlayan Avrupa İş Ağı'na (EBN) üye oldu.

Vergi ve bürokratik kolaylıkların yanı sıra kobi'lerin en büyük sorunu finansmana da bu yolla çözüm getirecek olan ESBAŞ; Eldor, Delphi, Vestel, Tecfyl, PFW gibi yüksek teknolojiye sahip firmaların faaliyet gösterdiği bölgeye yenilerini eklemek istiyor.

Porto Gıda ile İsviçreli Steam Lab AG, Ege Serbest Bölgesi'nde Orta Doğu'nun ilk bağımsız kuru gıda sterilizasyon tesisini kurmak için anlaşma imzaladı. İzmir ve Ege Bölgesi, İtalyan yatırımcıların gözdesi oldu. Geçen yıl İtalyanlar Ege Bölgesi'nde yaklaşık 30 milyon euroluk yatırıma imza attı.

Bölgede iki yeni fabrikayı hizmete açan ve İzmir'i üs olarak seçip yatırıma devam kararı alan Hugo Boss, yabancıları harekete geçirdi.

2004 yılında 2 İtalyan firması daha yatırım için İzmir'i tercih etti. Yalıtım malzemesi üreticisi Temamet, Ege Serbest Bölgesi'ne

3.5 milyon dolar yatırımla tesis kurma kararı alırken, fiberoptik kablo üreticisi Tecfyl firması ise yine 2 milyon dolara fabrika kurmak için harekete geçti.

Önceki yıllarda Türkiye'ye milyonlarca euro yatırım yaparak tesis kuran beyaz eşya üreticisi Merloni ve elektronik parça üretimi yapan Eldor'un kapasite artırıcı yeni yatırımlarıyla Ege Bölgesi bu yıl toplam 23 milyon Euro'luk İtalyan yatırımına evsahipliği yapacak. Türk-İtalyan Ticaret Odası ile bağlantı kuran 8-10 İtalyan firması ise bölgeye yatırım için nabız yokluyor.

Alüminyum döküm sektörünün lider kuruluşlarından Cevher Grubu, 8-9 ay gibi kısa bir sürede iki büyük fabrikayı birden üretime sokarak büyük bir başarıya imza attı.2003 yılının nisan ayında Ege Serbest Bölgesi'ndeki fabrikasını açarak jant sektörüne de adım atan Cevher Grubu, 2004 yılında da Çiğli Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'ndeki dev döküm tesislerini hizmete soktu.

Avrupa ülkeleri ve ABD'de sayıları hızla artan vejeteryanları hedef seçen Selçuk Gıda, kırmızı etle aynı protein değerine sahip soya eti ve soslarını satarak, ihracatını katlamayı hedefliyor.

Konserve, kuru meyve, turşu üretiminden sonra geçen yıl kendi markası Melis ile kahve pazarına da giren Selçuk Gıda, 2 yılda ihracatını 300 bin dolardan 3 milyon dolara çıkardığı ABD pazarında kısa sürede vejeteryenler sayesinde ihracatını 15 milyon dolara çıkarmayı planlıyor.

2003 yılında gerçekleştirdikleri 25 milyon dolarlık yatırımla tesislerinde kapasite artışına giden, ürün gamı ve kalitelerini yükselten Bakioğlu Holding, 2004 yılına yatırım için 20 milyon dolar kaynak ayırdı.

Ekonomi ve siyaset başta olmak üzere birçok alanda Türkiye'ye öncülük eden İzmir, bu özelliğini rakıda da kimseye kaptırmadı. Yönetim Kurulu Başkanı mız Ekrem Demirtaş'ın önderliğinde ilk özel sektör rakı fabrikası ELDA İTOB Organize Sanayi Bölgesinde kuruldu. ELDA Efe markası ile kısa zamanda rakı pazarında önemli yer edindi. TARIŞ ve KOÇ ortaklığında ise ayrı bir rakı fabrikası kurulması için Manisa Alaşehir'de yatırımlara başlandı. Neredeyse rakının başkenti olan İzmir, yatırımların tamamlanmasıyla Türkiye ve dünyayı rakıya doyuracak.

Avrupa'dan Ortadoğu'ya, 58 ülkeye yağ ihraç eden ve Orkide markalı ürünleriyle sıvı yağ pazarının yüzde 15'ini elinde tutan Küçükbay A.Ş. 2004 yılında kapasitesin 3 milyon dolarlık yatırımla artırarak 125 bin ton üretim rakamına ulaştı. Grup Çankaya'da yer alan eski tütün deposunu alış-veriş, merkezi haline getirdi. Diğer bir tütün deposunu da otele çevirmek için çalışmaları sürmekte.

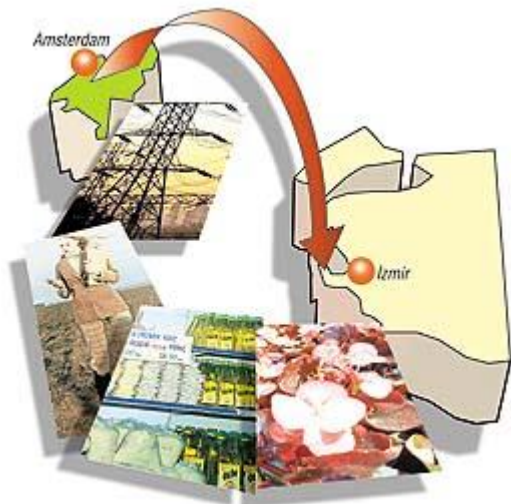
Son üç yılda 28 milyon dolarlık yatırım gerçekleştiren BTM A.Ş., 12 milyon dolarlık yeni yatırımla bitümlü ondüla çatı kaplama levhası üretimine başlıyor. Su ve ısı yalıtım sektöründe ilklere imza atan BTM, bitümlü ondüla çatı kaplama levhaları üretimi için Kemalpaşa'daki mevcut arazisinde 5 bin metrekaresi kapalı, toplam 12 bin metrekarelik alanda yeni bir fabrika yatırımı gerçekleştiriyor.

BTM Grubu'nun Türk kağıtçılığına önemli rekabet gücü kazandıran lider kuruluşu Levent Kağıt A.Ş. de, hedef büyüttü. 2002 yılında Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi'nde 22 milyon dolarlık yatırımla kurduğu modern kağıt fabrikasıyla kalite çitasını yükselten Levent Kağıt, yeni makinenin yanısıra; kojenerasyon tesisini de kapsayan yatırım için 3 yılda 35 milyon dolar harcayacak.

İzmirli yazılımcılar Türkiye'de bir ilke imza atarak beyin güçlerini birleştirdi. 32 İzmirli yazılım firmasının bir araya gelerek kurduğu Ulusal Yazılım Birliği ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.(UYAB) ile İzmir'i yazılım üssü yapmak için harekete geçen işadamları, bütün bilgi birikimlerini kayıtsız şartsız paylaşarak yazılımda Türkiye'nin adını dünyaya duyurmayı hedefliyor.

Türkiye'ye en çok yatırım yapan ülkelerin başında gelen Hollanda ile ticari ilişkilerin güçlendirilmesi için Odamız bünyesinde Hollanda Ticaret ve Yatırım Masası kuruldu. Hollandalı firmalar ile çiçekçilik, enerji, telekomünikasyon ve gıda vb. alanlarında işbirliği olanakları için önemli bir zemin yaratılmış oldu.

İki ülke arasındaki ticarete Ege'ye ağırlık verecek olan işadamları kuracakları Ticaret ve Yatırım Masası ile ortak çalışmalara imza atacaklar

Baharat, tütün ve sağlık sektörlerinden sonra turizm ve inşaat sektöründe de kendini kanıtlayan Gürel Grubu, 2005 yılında yeni yatırımlara hazırlanıyor.

Grup bünyesindeki Ege Sağlık Hastanesi'ne hizmet kalitesini artırmak için bu yıl 5.5 milyon dolarlık yatırım yapacak olan Gürel Ailesi, 15 milyon dolarlık yatırım ile yeni kurdukları ve Türkiye'nin bu alanda en modern tesislerinden biri tütün fabrikasını da önümüzdeki aylarda hizmete açacak. Grup Hilton oteli karşında yapmakta olduğu Gürel Residence yatırımını ile kent merkezinde İzmir'in ilk residence projelerinden birini hayata geçirmek üzere.

İzmir'i teknoloji üssü yapmak amacıyla Urla'da bölge kuruldu. İzmirli Gönen Grubu'na ait Gönen Bilgi Teknolojileri ve Danışmanlık Şirketi, Urla'daki İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde yarım kalan üçüncü binayı 1 milyon dolar harcayarak tamamlamaya talip oldu.

Bölgede halen Cabot, Datakod, Enfotek, LMS, Nesne, Netsis, Aktis, Univera, İztek, DNA ve Teknoma faaliyet gösteriyor. Yeni açılacak binayla birlikte bunlara Gönen Bilgi Teknoloji, İnci Holding, Kentkart, Ukcast, EBAM, Image, Uni-Para, Dr. Cihangir Özcanlı, Hipokrat, Prosoft eklenecek.

Kılıçlar Geri Kazanım Tesisleri, üretimdeki kalite ve verimliliği yükseltmek için 1.6 milyon dolarlık ek yatırımla kapasite artıracak. Aliğa, Yeni Foça yolu üzerindeki 28 dönümlük alanda 15 yıldır faaliyet gösteren ve 40 milyon dolarlık üretimden 5 milyon dolarlık bölümünü ihraç eden Kılıçlar, yapacağı ek yatırım ile cüruf malzemelerini de ekonomiyeye kazandıracak.

Türk taşımacılık sektörünün öncü kuruluşu Lucien Arkas yönetimindeki Arkas Holding, konteyner taşımacılığı filosunun 15'inci gemisini, Almanya'nın Bremen kentindeki Peene Werft Tersanesi'nde teslim aldı. Arkas Holding, 15. gemisiyle deniz taşımacılığında Akdeniz, Karayipler ve Çin dahil olmak üzere konteyner taşımacılık hizmetlerini yaygınlaştırdı.

İzmir, sağlık sektöründeki iddiasını İzmirli işadamlarının öncülüğüne açılan “Kent Hastanesi” ile yeni bir boyuta taşıdı. Amerikan Mimarlar Birliği standartlarına göre inşa edilen 135 yataklı hastane 22 bin metrekare kapalı alana sahip. Sağlık hizmetleri açısından dünyaca kabul edilen ABD sistemi JCI'ya akredite olan Kent Hastanesi, ABD'li Mayo Klinik'le de hem eğitim hem tedavi

hizmetlerinde işbirliğine gidiyor.

Ege'nin gözde tatil beldesi Çeşme'nin yıldızı her geçen gün parlıyor. Turist akınına uğrayan ilçede buna paralel olarak yatırımlar da hızlanıyor. Birbiri ardına turistik tesisler açılıyor. 5 yıldızlı otellerin sayısı her geçen gün artıyor. Şimdi buna bir yenisi ekleniyor. Anadolu Grubu'na ait Odeon İnşaat ve Turizm, açılan otel Altın Yunus, Sheraton, Grand Ontur, Süzer, Pırl ve Sisus'tan sonra Çeşme'nin 7'nci 5 yıldızlı oteli oldu.

İhracat

Geçtiğimiz yıllarda ihracat rekorları kıran Egeli firmalar, 2003'ün son aylarından itibaren ortak yatırım hamlesine kalktı. Avrupa ve Amerika başta olmak üzere bir çok ülkede ürünlerini satmayı başaran İzmirli işadamları, şimdi yabancı ortaklıklarla yeni ülkelerin kapılarını da aralıyor. İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren Elektral, Hindistan, Dirinler Makine ise Kore firmasıyla ortak yatırım ve ticaret yapmak için anlaştı.

Cevher Döküm, CMS Jant, İnci Holding ve Tiryakiler Otomotiv başta olmak üzere son dönemde büyük yatırımlara imza atan Egeli otomotivciler, ihracatta rotayı ABD'ye çevirdi.

Geçen yıl Türkiye'den ABD'ye yapılan 21 milyon dolarlık ihracatın yüzde 60'ını Ege Bölgesi'ndeki otomotivciler yaparken, İzmir 10 milyon 600 bin dolarlık ihracatla, Türkiye ihracatının yarısını tek başına gerçekleştirdi. İstanbul 3 milyon dolarlık ihracatta kalırken, Aydın 2.5 milyon dolarlık ihracat yaptı. Egeli otomotivciler Sadece Chrysler firmasının 30 milyar dolarlık alım yaptığı ABD pazarındaki paylarını artırmak için seferberlik ilan etti.

Pınarbaşı ve Çiğli'deki 2 fabrikasında geçen yıl Volkswagen, Fiat, Renault, Alfa Romeo ve Toyota gibi dünya devlerine 150 milyon dolarlık jant satan CMS, bu yıl, satış hedefini 200 milyon dolara yükseltti.

Bu yıl 10 bin ton kutulu zeytinyağı ihraç etmeyi hedefleyen Tariş, yabancı firmaların gözdesi oldu. ABD'den 3, Almanya'dan 2, Hollanda, Fransa, İngiltere ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden birer firma Tariş marka zeytinyağının satılacağı mağazalar açmak için başvuruda bulundu.

Türkiye'de birçok firmanın yanı sıra Avrupa ve ABD'nin de Uzakdoğu'dan gelen ucuz ürünlere karşı mücadele verdiği bir dönemde Uniteks, İzmir'den Nike, Tommy Hilfiger gibi dünya devlerine kendi başına 80 milyon dolarlık mal sattı. Firma geçtiğimiz yıla göre ihracatını yüzde 50 artırdı.

Son olarak Avrupa'da orta-üst gelir gruplarının büyük ilgi gösterdiği H&M'e bu ay sadece bir seferde 23 TIR dolusu yani 3 milyon euroluk mal gönderildi.

Dorya Home 2003'te 2 milyon dolarlık ihracat, 3 milyon dolarlık da iç satım gerçekleştiren fabrikada bu yıl 6 milyon dolarlık ciro hedefliyor. Dorya Home Mobilya Fabrikası, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Kuveyt, Umman, Katar, Bahreyn, Mısır, Panama, Rusya, Tacikistan, Yunanistan, İran ve Almanya başta olmak üzere 16 ülkeye ihracat yapıyor.

Turgutlu'da her gün 500 bin ekmek çeşidini el değmeden üreten Karmez Gıda, Avrupa'da pek çok ülkenin yanısıra Paris'in dünyaca ünlü eğlence merkezi Disneyland'a da döner pidesi ihraç ediyor. 6 aya kadar dayanabilen diyet ekmeği de üreten Karmez, Almanya, İspanya, Fransa, Belçika ve İtalya'ya yılda 1.5 milyon dolarlık ihracat yaparak Ege ekonomisine önemli bir katkı sağlıyor.

Üretiminin büyük kısmını ihraç eden ve yatırımlarını sürdüren İzmir'deki Norm Civata, üretim yaptığı dünya devlerine Ford'u da ekledi. Otomotiv, ziraat aletleri, makine imalatı, bisiklet ve motorsiklet sektörleri için üretim yapan Norm Civata; yurtiçinde TOFAŞ, Ford, BMC, Mercedes Benz, Otokar, MAN Türkiye, Cevher Döküm gibi firmalarla çalışıyor ve Türkiye'deki toplam civata ve bağlantı elemanları üretiminin yüzde 72'sini gerçekleştiriyor. John Deere, Delphi, Citroen, Peugeot, Voleo gibi büyük firmalar için çalışan firmanın üretiminin yüzde 44'ü 35 ülkede 60 firmaya ihraç ediliyor.

Dünyada 700 bin ton olan orkinos tüketiminin 500 bin tonunu tek başına tüketen Japonlar, İzmir'de yeni bir iş kolu yarattı. Japonlar'ın vazgeçemedikleri yemeklerden biri olan suşi, İzmir'den gidiyor. İzmir

Ildırı'da üretilen orkinoslar Japon mutfaklarını suşi ve saşimi olarak süslüyor. 3 yıl önce üretime başlayan Akua-Dem Firması bugüne kadar Japonlar'a 2 bin 500 ton orkinos satarak, Türkiye'ye 40 milyon dolar döviz kazandırdı.

Kültür balıkçılığı sektörüne 11 yıl önce adım atan Kılıç Deniz Ürünleri, yavru balık, çipura ve levrek ihracatıyla ülkemize yılda 10 milyon dolar kazandırıyor. AB Su Ürünleri Direktifleri ve Uygulanan HACCP Planı doğrultusunda faaliyet gösteren işleme tesislerinde saatte 2 ton balık ve çeşitli su ürünü işleniyor. Kültür balıkçılığında dünyada söz sahibi olan ve Yunanistan'ın yavru balık ihtiyacını da karşılayan Kılıç Deniz Ürünleri, Türkiye toplam balık ihracatının dörtte birini tek başına gerçekleştiriyor.

Dünyanın en ünlü iç giyim markası Victoria's Secret'in (Victoria'nın Sırrı) pijama, gecelik ve sabahlıkları İzmir'de Ege pamuğundan dokunan kumaşla 8 yıldır Gümüş Hazır Giyim tarafından üretilip ABD'ye ihraç ediliyor. Gümüş Hazır Giyim tarafından Victoria's Secret için yılda 300 bin parça pijama, gecelik ve sabahlık dikiliyor.

Dünya çapında kalite hizmet ve ürün üreten İzmir'li firmaların kalitesi bir kez daha tescil edildi. İnci Akü, Kiev'de düzenlenen 1. Uluslararası Altın Markalar Yarışması'nda kalite, güvenilirlik ve müşteri memnuniyeti dalında "Altın Marka Ödülü" aldı. İnci Exide'nin Ukrayna'daki tesisi Metra'da üretilen İnci Akü'nün altın marka olarak ödüllendirildiği yarışmada, şirketin genel müdürü Murat Dereli'ye de bu ülke halkına sosyal ve ekonomik yardımları ile istihdam ve kalkınmaya katkıları dolayısıyla Kiev Belediye Meclisi kararıyla "Yüksek Hizmet Altın Madalyası" verildi. 4 bin metrekarelik bir alan üzerinde kurulu Metra, yıllık 200 bin akü üretim kapasitesine sahip bulunuyor.

Dışarıya Yatırım

Menderes Tekstil de Ege'nin adını Özbekistan'a da yazdırmak için son kararını verdi. Menderes, yılın ilk aylarında Özbekistan'da dev bir fabrika kuracak. Özbekistan'da hambez üreteceklerini ifade eden Akça, bunun için 10 milyon dolarlık yatırım yapacaklarını açıkladı.

Kazakistan'ı yeniden inşa etmek amacıyla el ele verip ortak şirket kuran işadamları Selçuk Yaşar, Salih Esen, Levent Ürkmez, İskender Mesudiyeli, Fatih Kazancı, Erdem Yücel, Tuncer Sigalı, Serdar İlter, Mustafa Cem ve Mustafa Sakar İzmir'in yüzünü güldürdü. Eylül 2003'te Kazaklarla ortaklaşa İZÇİM'i kuran ve Syhmkent'te (Çimkent) yapı market açan İzmirli 10 işadamı, 2.5 milyon dolar olan ihracat hedeflerini de ikiye katladı.

Esen Plastik, ucuz işgücüyle bir çok firmanın korkulu rüyası haline gelen Çin'i gözüne kestirdi. Çin pazarı için yeni bir strateji belirleyen Esen Plastik Yönetim Kurulu Başkanı Salih Esen, inşaat sektörü her yıl yüzde 20 büyüyen Çin'e ihracatını 10 kat artırmak için harekete geçti.

Halen Çin pazarına yılda 350 bin dolarlık ihracat yapan Esen Plastik, Çin'de yeni bir depo kurup, bayi teşkilatını genişleterek yılda 3.5 milyon dolarlık ihracat yapmayı hedefliyor.

Ege'ye Yatırımlar

Avrupa'nın en büyük teknoloji merkezi Vestel City'i kuran Zorlu Holding'in ardından Alman devi Bosch da Manisa'yı teknoloji üssü haline getirme kararı aldı. Manisa'daki kombi ve şofben gibi ısıtma cihazları ve komponentleri üreten fabrikasından her yıl milyonlarca dolar ihracat yapan Bosch Manisa'da dev Ar-Ge tesisi hizmete açtı. 2 milyon euroya kurulan, 3 bin 500 metrekarelik Ar-Ge tesisiyle Bosch'un Manisa'daki toplam istihdamı 600'ün üzerine çıkacak.

Merloni Elettrodomestici, 2004'te 8 milyon euroluk yatırım ile Manisa fabrikasını diğer Merloni fabrikaları arasında en lüks ve en yüksek modelleri üreten fabrika haline dönüştürdü.

Sel Enerji A.Ş. adıyla kurdukları firmalarıyla enerji sektöründeki ilk tesislerini kuracaklarını, ilk etapta 10 milyon dolarlık bir yatırım öngördüklerini ifade ettiler.

Dünyanın 4. büyük tütün firması Imperial Tobacco, Türkiye'deki yatırımlarının ilkinin oluşturacak olan Manisa'daki sigara fabrikasının temelini attı. Imperial Tobacco, 50 milyon dolarlık yatırım ile Manisa Organize Sanayi Bölgesi'nde kurduğu fabrikası ile 100-120 kişiye iş imkanı sunuyor.

Graphia ve 4 Türk firması Tire Organize Sanayi Bölgesi TOSBİ'de yatırım yapacağını açıkladı. Bölgeden 50 bin metrekare yer alan Avusturyalı Mayr Melnhof Graphia, 30 milyon dolarlık yatırıma başlayacağını duyururken, Akvatürk Su Ürünleri, Mertsel Ecza, Dinamik Isı ve Ege International Gıda firmaları da toplam 10 milyon dolar yatırımla 140 kişiye iş imkanı sağlayacaklarını bildirdi.

Güçbirliği Holding, Enerji Bakanlığı'nın lisans vermesi sonrası Bandırma'da rüzgar enerjisi santrali kurmak için çalışmalarına başladıklarını açıkladı. Holding; Ares ile birlikte kurdukları Türkiye'nin ilk rüzgar enerjisi santralinden sonra, Balıkesir'in Bandırma İlçesi'nde de 17.5 milyon dolara mal olacak yatırıma başladıklarını belirtti.

Yukarıda özetlenmeye çalışan yatırımlar yanı sıra İzmir'de 2005 yılında gerçekleştirilecek önemli yatırımlar arasında İzmir Alsancak Limanı'nın özelleştirilmesi, İzmir kent içi ve sanayi bölgelerine doğal gaz iletim projesi, Çeşme Yat Limanı ihalesi, Nemrut Koyu'na yeni iskeleler yapımı, İzmir'in kuzeyinde bir tersane bölgesi kurulması, İzmir körfezinde Çiğli ve İnciraltı'nda yat limanı projeleri yer almaktadır.